

EUROOPA KOHTU OTSUS

28. aprill 1998*

[...]

Teenuste osutamise vabadus – Kapitali vaba liikumine – Elukindlustusena kogutud säästude maksustamine – Liikmesriigi õigusaktid, millega kehtestatakse teenuseid osutavate ettevõtjate asutamiskoha alusel erinevad maksusüsteemid

Kohtuasjas C-118/96,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Dalarna lääni Länsrätteni (Rootsi), endine Kopparbergs lääni Länsrätten, eelotsusetaotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleliolevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Jessica Safir

ja

Dalarna lääni Skattemyndigheten, endine Kopparbergs lääni Skattemyndigheten,

eelotsust Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 6, 59, 60, 73b ja 73d kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathlelet ja R. Schintgen, kohtunikud G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida (ettekandja-kohtunik), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch ja P. Jann,

kohtujurist: G. Tesauro,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Jessica Safir, esindajad: advokaat J.-M. Bexhed ja advokaat G. Lundsten, Stockholm,

– Rootsi valitsus, esindaja: välisministeeriumi ELi asjade õigustalituse juhataja L. Nordling,

– Taani valitsus, esindaja: välisministeeriumi osakonnajuhataja P. Biering,

---

* Kohtumenetluse keel: rootsi

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: *Assistant Treasury Solicitor* J. E. Collins ja *barrister* C. Vajda,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigusnõunik A. Caeiro ja õigustalituse ametnik K. Simonsson,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 10. juuni 1997. aasta kohtuistungil ära kuulanud Jessica Safiri, esindajad J.–M. Bexhed ja G. Lundsten; Rootsi valitsuse, esindaja L. Nordling; Taani valitsuse, esindaja P. Biering; Ühendkuningriigi valitsuse, esindajad J. E. Collins ja C. Vajda; ja komisjoni, esindajad K. Simonsson ja õigustalituse liige H. Michard,

olles kuulanud 23. septembri 1997. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oma 22. märtsi 1996. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. aprillil 1996, esitas Dalarna lääni Länsrätten (Kopparbergi maakonna halduskohus), endine Kopparbergi lääni Länsrätten, Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule ühe eelotsuse küsimuse eelnimetatud asutamislepingu artiklite 6, 59, 60, 73b ja 73d tõlgendamise kohta.

2. See küsimus tõstatati Jessica Safiri, kelle alaline asukoht on Rootsi, ja Dalarna lääni Skattemyndigheteni (Kopparbergi maakonna maksuamet, edaspidi „Skattemyndigheten”) vahelises menetluses seoses Jessica Safiri poolt äriühingule Skandia Life Insurance Company Ltd (edaspidi „Skandia Life”), mille puhul on tegemist täielikult Rootsi kindlustusettevõtte Skandia omandis oleva ja Rootsi turul tegutseva Ühendkuningriigi kindlustusettevõttega, 1995. aastal tasutud maksuga elukindlustuse kapitalikindlustuse osamaksetelt.

Rootsi õigusaktid

3. Selliste säästude maksustamine, mis on sõlmitud Rootsis asutatud kindlustusettevõtetes elukindlustuse kapitalikindlustuse vormis (K-kindlustus), mõjutab Rootsis nii ettevõtjaid kui ka kindlustusvõtjaid.

4. Rootsis asutatud kindlustusseltsid peavad pensionifondide tootlikkuse maksu seaduse (1990: 661) alusel maksu maksma. Tegemist on kapitalikindlustuse tootluselt tasutava maksuga, mida nõutakse sisse kindlustusandjalt. Maksu suurus arvutatakse välja standardmeetodiga, mis põhineb kindlustusseltsi kapitalil maksu määramisele eelnenud aasta seisuga, millest on maha arvatud kindlustusseltsi tolle hetke rahalised kohustused ja mida korrutatakse seejärel riigi võlakirjade keskmise tootlusega maksuaastal. Selliselt arvestatud tootluse maksustamismäär on 27%.

5. Isikud, kes on võtnud Rootsis asutatud kindlustusseltsidest elukindlustuspoliisi, ei tohi kindlustusmakseid maksustatavast tulust maha arvata. Teisalt ei kuulu maksustamisele poliisidest saadud tulu.

6. Sama kehtib ka isikute suhtes, kes võtavad kindlustuspoliisi välismaal asutatud kindlustusseltsidest.

7. Välismaal asutatud kindlustusseltsidest võetud elukindlustuse kapitalikindlustuselt teenitud säästud maksustatakse vastavalt kindlustuspreemia maksustamise seadusele (1990: 662), mis jõustus 1. jaanuaril 1991.

8. Eelotsuse taotluse kohaselt on kindlustuspreemia maksustamise seaduse eesmärk tagada konkurentsivõimeline võrdsus säästude vahel, mis on teenitud Rootsis asutatud kindlustusseltsides sõlmitud elukindlustuse kapitalikindlustusena, ning nende säästude vahel, mis on teenitud välismaal asutatud kindlustusseltsides sõlmitud poliiside kaudu.

9. Kindlustuspreemia maksustamise seaduse artikliga 1 nähakse ette, et füüsilised või juriidilised isikud, kelle alaline asukoht või elukoht on Rootsis ja kes on võtnud elukindlustuspoliisi kindlustusseltsidest, mis ei ole asutatud Rootsis, peavad tehtud kindlustusmaksetelt riigile maksu tasuma. Kindlustusmaksete maksustamise seaduse paragrahvi 3 alusel peab maks olema 15% kindlustusmaksest.

10. Lisaks sellele peavad maksumaksjad ennast keskses asutuses – Skattemyndighetenis – registreerima ja seal kindlustusmaksete tegemise deklareerima.

11. Kindlustuspreemia maksustamise seaduse paragrahviga 5 nähakse ette, et see asutus võib, kindlustusvõtja taotluse korral teha maksu tasumisest erandi või vähendada maksu poole võrra, kui kindlustusseltsi suhtes, kus poliis sõlmiti, kohaldatakse asutamisjärgses riigis tulumaksu, mis on võrreldav Rootsis asutatud kindlustusseltside poolt makstava maksuga. Kindlustusmaksete pealt võetavaid makse võib vähendada poole võrra, kui välismaal kohaldatav maks on vähemalt veerand Rootsis kohaldatavast maksust ja seda ei maksta üldse, kui välismaal kohaldatav maks on vähemalt pool Rootsis kohaldatavast.

12. Dalarna lääni Länsrätteni hinnangul on maksuvabastuse andmise või makstava maksu vähendamise võimaluse eesmärk hoiduda välismaal asutatud kindlustusseltsis elukindlustuse kapitalikindlustuspoliisi võtjat maksustamisest kõrgemal määral kui sellise kindlustuspoliisi Rootsis asutatud kindlustusseltsis võtnud isiku puhul.

Faktilised asjaolud

13. Olles 1995. aasta alguses võtnud elukindlustuse kapitalikindlustuse poliisi kindlustusseltsist Skandia Life, taotles Jessica Safir vastavalt kindlustuspreemia maksustamise seaduse paragrahvile 5 maksuametilt kindlustusmaksetelt maksu tasumise vabastust.

14. Oma 12. aprilli 1995. aasta otsusega vähendas maksuamet maksu summat poole võrra, kehtestades selle 7,5% tasemele Skandia Life'ile 1995. aastal kindlustusena makstud summast ning selle tulemusel oli summa 75 Rootsi krooni.

15. Jessica Safir esitas selle otsuse vastu apellatsioonkaebuse erandite tegemise õigust omavale asutusele Riksskatteverket, mis lükkas 3. juulil 1995 tema kaebuse oma lõpliku otsusega tagasi.

16. 4. jaanuaril 1996 deklareeris Jessica Safir seetõttu Skattemyndighetenile tehtud kindlustusmaksete summad, kuid väitis siiski, et ta ei ole kohustatud kindlustusmaksetelt maksu tasuma, kuna see maks on ühenduse õigusega vastuolus.

17. Pärast tema juhtumi uut läbivaatamist jäi Skattemyndigheten oma 17. jaanuari ja 25. jaanuari 1996. aasta otsusega enda poolt määratud maksu juurde.

18. 22. jaanuari ja 13. veebruari 1996. aasta kaebusega alustas Jessica Safir menetlust Kopparbergi lääni Länsrättenis, et Skattemyndigheteni poolt määratud maks tühistataks.

19. Oma Euroopa Kohtule esitatud küsimust käsitlevas kohtuasjas väidab Länsrätten, et hoolimata Rootsi õigusaktides äratoodud eesmärgist säilitada konkurentsivõimeline võrdsus Rootsi kindlustuspoliiside ja välismaa kindlustuspoliiside omanike puhul, on maksustamiskord nende puhul tehniliselt üsna erinev sõltuvalt sellest, kas kindlustusselts on asutatud Rootsis või välismaal, ning see erinevus võib olla asutamislepinguga vastuolus. Seetõttu esitati Euroopa Kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

„Kui liikmesriigis toimub seal asutatud kindlustusseltside ja seal liikmesriigis kindlustustegevuse vallas tegutsevatest välismaistest kindlustusseltsidest võetud hoiukindlustuse poliisidelt teenitud säästude maksustamine standardmeetodiga arvatud ja kindlustusandjalt sissenõutava kindlustuskapitali tootluselt tasutava maksuna, siis kas selle maksu sissenõudmine liikmesriigis elavate kindlustusvõtjate poolt makstud kindlustusmaksetelt mõnes teises liikmesriigis asutatud ja esmamainitud liikmesriigis kooskõlas piiriülese kindlustustegevuse eeskirjadega tegutsevate kindlustusandjatega sõlmitud elukindlustuspoliiside alusel, eesmärgiga säilitada võrdne konkurents riiklike ja välismaa seltside pakutava hoiusekindlustuse vahel, on vastuolus Rooma lepingu artiklitega 6, 59, 60 või 73b ja 73d juhul, kui seda ülalnimetatud kindlustusmaksetelt sissenõutavat maksu võib maksuametile taotluse esitamise korral vähendada poole võrra või selle maksmisest üleüldse vabastada juhul, kui välismaal asutatud kindlustusseltsi suhtes asukohajärgses riigis kohaldatav tulumaks on võrreldav kodumaiste hoiukindlustuse poliiside puhul teises liikmesriigis kohaldatava maksuga?“

20. Oma küsimusega küsib liikmesriigi kohus sisuliselt seda, kas asutamislepingu artiklid 6, 59, 60 või 73b ja 73d välistavad selliste põhikohtuasja küsimuses viidatud riiklike õigusaktide kohaldamise, mis puudutavad kapitalikindlustusena võetud elukindlustuse maksustamist.

21. Kõigepealt tuleb märkida, et olgugi, et ühenduse kehtivat õigust arvesse võttes ei kuulu otsene maksustamine ühenduse reguleerimisalasse, tuleb liikmesriikide pädevust sellegipoolest rakendada kooskõlas ühenduse õigusega (vt eelkõige kohtuasi C-279/93: Schumacker, EKL 1995, lk I-225, punkt 21).

22. Kuna kindlustusteenuse osutamine on teenus asutamislepingu artikli 60 tähenduses, tuleb meeles pidada, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt välistab asutamislepingu artikkel 59 selliste riiklike õigusaktide kohaldamise, mis piiravad ilma objektiivse põhjendusega teenuse osutajal tegelikult teenuseid vabalt osutada (vt eelkõige kohtuasi C-381/93: komisjon vs. Prantsusmaa, EKL 1994, lk I-5145, punkt 16).

23. Pidades silmas ühtset turgu ja selleks, et tagada selle eesmärkide saavutamine, välistab asutamislepingu artikkel 59 samamoodi selliste riiklike õigusaktide kohaldamise, millest tulenevalt on teenuste osutamine liikmesriikide vahel keerulisem kui teenuste osutamine üksnes ühes liikmesriigis (ülalviidatud kohtuasi C-381/93: komisjon vs. Prantsusmaa, punkt 17).

24. Põhikohtuasjas käsitletava õigusaktiga kehtestatakse erinev maksustamiskord kapitalikindlustusena võetud kindlustuspoliiside puhul olenevalt sellest, kas kindlustuspoliis on võetud Rootsis asutatud kindlustusseltsilt või mujal asutatud kindlustusseltsidelt. Rootsi valitsuse arvates on erineva kohtlemise põhjuseks see, et nendel kahel juhul ei ole võimalik kohaldada sama korda ning et on vaja täita maksustamises olev tühik, mis on tingitud mujal kui Rootsis asutatud kindlustusseltsidest kapitalikindlustusena võetud elukindlustusest saadava tulu maksustamata jätmisest.

25. Seetõttu tuleb kindlaks teha, kas selline õigusakt takistab teenuste vaba osutamist ja juhul, kui takistab, siis kas sellised takistused on põhjendatud Rootsi valitsuse poolt esitatud alustel.

26. Esiteks – erinevalt isikutest, kes on kapitalikindlustuse vormis sõlminud elukindlustuspoliisi Rootsis asutatud kindlustusseltsides, peavad samal viisil väljaspool Rootsit asutatud seltsides kindlustatud isikud keskasutuses, Skattemyndighetenis, millel on õigus teha maksuvabastus või vähendada maksumäära, end registreerima ja oma kindlustusmaksed deklareerima. Kindlustusvõtjad peavad maksu ka ise tasuma ja leidma selleks vajalikud vahendid ning see omab, nagu Jessica Safir osutab, kindlustusvõtjatele negatiivseid tagajärgi. On õige, et selliseid kohustusi ei saa iseenesest pidada ühenduse õigusega vastuolus olevaks. Need kohustused koos vajadusega järgida tsentraliseeritud korda võivad aga veenda huvitatud isikuid loobuma elukindlustuse kapitalikindlustuse võtmisest sellistelt kindlustusseltsidelt, mis ei ole asutatud Rootsis, kuna nendelt ei eeldataks mingit tegevust juhul, kui nad võtaksid sellise kindlustuse Rootsis asuvatelt kindlustusseltsidelt, kuna sellisel juhul nõutaks maks sisse kindlustusseltsilt.

27. Teiseks on istungil Rootsi valitsuse poolt esitatud selgituste põhjal selge, et olgugi, et kapitalikindlustusena väljaspool Rootsit asutatud kindlustusseltsist võetud elukindlustusest loobumisel pärast pikka aega ei kaasne kindlustusvõtjale suuremaid kulusid kui asukohajärgses riigis asutatud kindlustusseltsist võetud kindlustuspoliisi puhul, võib olukord olla erinev siis, kui poliisist loobutakse lühikese aja järel. Tõsiasi, et elukindlustuspoliisist loobumine pärast lühikest aega välismaal asutatud kindlustusseltsi puhul, on kulukam, on veel üks tegur, mis võib sundida inimest loobuma sellise poliisi võtmisest, kuna poliisi võtmise ajal ta ei tea, kas ta loobub ja kui loobub, siis millal.

28. Kolmandaks – kui väljaspool Rootsit asutatud kindlustusseltsi poolt väljastatud kindlustuspoliisi omav isik taotleb kindlustusmaksetelt maksu tasumist väiksemal määral

või selle kohaldamisest vabastamist, nõuab Skattemyndigheten täpset teavet seltsi suhtes kohaldatava tulumaksu kohta, v.a juhul kui ametil on see teave juba olemas. Nagu Jessica Safir märgib, on see nõue kindlustusvõtjale eriti koormav. Samuti võib see veenda neid kindlustusseltse, mis veel Rootsi turul ei tegutse, loobuma oma teenuste pakkumisest Rootsis, kuna see tähendaks seda, et need seltsid peavad esitama oma potentsiaalsetele klientidele täpse teabe maksusüsteemi kohta, mida nende seltside suhtes teises liikmesriigis kohaldatakse.

29. Neljandaks – põhikohtuasjas vaidlustatud õigusaktis nähakse ette, et kindlustusmaksete suhtes kohaldatav maksu kindlaksmääramine peab sõltuma väljaspool Rootsit asutatud kindlustusandja suhtes kohaldatava maksukorra hindamisest maksuameti poolt. Nagu aga toimikust nähtub, võtsid Skattemyndigheten ja Riksskatteverket 1995. aastal vastu erinevad otsused seoses teatavate Ühendkuningriigi elukindlustusseltside taotlusega vabastuse saamiseks olgugi, et Ühendkuningriigi maksukorda ei olnud muudetud. Seetõttu näib, et sellised erinevused väljaspool Rootsit asutatud kindlustusandjate puhul kohaldatavate maksukordade hindamises toovad tõenäoliselt kaasa ebakindluse, mis võib panna inimesi loobuma pikaajaliste kindlustuspoliiside, näiteks kapitalikindlustusena võetavate elukindlustuspoliiside sõlmimisest nende kindlustusandjatega, kes ei ole Rootsis asutatud.

30. Neil asjaoludel sisaldab põhikohtuasjas käsitletav õigusakt mitmeid aspekte, mis panevad inimesed tõenäoliselt loobuma kapitalikindlustusena võetava elukindlustuspoliisi sõlmimisest väljaspool Rootsit asutatud kindlustusseltsides ning tõenäoliselt sunnib see kindlustusseltse loobuma oma teenuste pakkumisest Rootsi turul.

31. Tuleb lisada, et olgugi et põhikohtuasjas käsitletav õigusakt võimaldab arvesse võtta teises liikmesriigis kohaldatavat maksu selleks, et Rootsi valitsuse sõnul täita ühenduse õigusaktides kehtestatud võrdse kohtlemise põhimõtet, kehtib sellegipoolest, nagu Jessica Safir osutab, künnismõju, kuna sellise maksu maksmist ei võeta arvesse, kui see ei moodusta vähemalt veerandit Rootsis kohaldatavast maksust. Teises liikmesriigis kohaldatav maks peab moodustama vähemalt veerandi Rootsis kindlustusmaksetelt makstavast maksust selleks, et seda oleks võimalik poole võrra vähendada, ja vähemalt poole sellest maksust selleks, et selle sissenõudmisest oleks võimalik täielikult loobuda. Selle künnismõju tulemusel on kapitalikindlustusena väljaspool Rootsit asutatud kindlustusseltsidest võetud elukindlustusest saadavate säästude maksustamine enamikel juhtudel tõenäoliselt kõrgem kui samasugusel juhul Rootsis asutatud kindlustusseltside puhul.

32. Lisaks sellele muudavad sellised õigusaktid nagu kõnealune Rootsi õigusakt raskeks kui mitte võimatuks liikmesriigi kohtul, kelle poole pöörduakse, kindlaks teha, kas maksukord on diskrimineeriv võrreldes ühelt poolt Rootsis asutatud kindlustusseltsides võetud kindlustuspoliisidelt saadud tootlikkuse maksustamisega ja teiselt poolt väljaspool Rootsit asutatud kindlustusseltsidele makstud kindlustusmaksete maksustamisega.

33. Mõeldavad on ka teised süsteemid, mis on läbipaistvamad ja suudavad samuti täita Rootsi valitsuse osutatud maksualase vaakumi, piirates samal ajal vähem teenuste osutamise vabadust, eelkõige süsteem, millega maksustada kapitalikindlustusena võetud elukindlustuspoliisilt saadud kasu, mis arvutatakse välja standardmeetodi alusel ja mida

kohaldatakse ühtemoodi kõigi kindlustuspoliiside suhtes olenemata sellest, kas need on võetud asjaomases liikmesriigis asutatud kindlustusseltsist või mõnes teises liikmesriigis asutatud kindlustusseltsist.

34. Neil asjaoludel ei õigusta Rootsi valitsuse nimetatud põhjused, s.t võimatus kohaldada väljaspool Rootsit asutatud kindlustusseltsidest kapitalikindlustusena võetud elukindlustuse suhtes sama maksukorda kui samasuguses olukorras Rootsis asutatud kindlustusseltside puhul, ning vajadus täita maksualane vaakum, mis tekib väljaspool Rootsit asutatud kindlustusseltsidest saadud tulu maksustamata jätmisest, riiklikesse kapitalikindlustusena võetud elukindlustuse maksustamist käsitlevatesse õigusaktidesse selliste sätete lisamist, mis piiravad põhikohtuasjas käsitletud õigusaktides sisalduvate teenuste osutamise vabadust.

35. Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes ei ole vaja määrata kindlaks, kas selline õigusakt on vastuolus ka asutamislepingu artiklitega 6, 73b ja 73d.

36. Seetõttu tuleb siseriiklikule kohtule vastata, et asutamislepingu artikkel 59 välistab selliste liikmesriigi õigusaktide nagu põhikohtuasjas käsitletud kohaldamise kapitalikindlustusena võetud elukindlustuse maksustamise suhtes.

Kohtukulud

37. Rootsi, Taani ja Ühendkuningriigi valitsuste ja komisjoni poolt Euroopa Kohtule märkuste esitamisel kantud kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

vastates Dalarna lääni Länsrätteni (endine Kopparbergi lääni Länsrätten) poolt 22. märtsi 1996. aasta otsusega esitatud küsimusele, otsustab:

Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 59 välistatakse selliste liikmesriigi õigusaktide nagu põhikohtuasjas käsitletud kohaldamine kapitalikindlustusena võetud elukindlustuse maksustamise suhtes.

Rodríguez Iglesias

Gulmann

Ragnemalm

Wathelet

Schintgen

Mancini

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Murray

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 28. aprillil 1998 Luxembourgis.

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias

Kohtusekretär

President